

Norm

VoedselKwaliteit Loonwerk

2008

(versie 2008-02)

COPYRIGHT © 2008 STICHTING PRO ACT

Prijs: € 25,-- (excl. BTW)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische bestanden of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van:

Stichting Pro aCt
Postbus 1156
3860 BD NIJKERK

Tel: (033) 247 49 90

Fax: (033) 247 49 91

info@vkl.nl

www.vkl.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
1.1	Inleiding.....	4
1.2	Motivatie voor voedselkwaliteit in de loonwerksector	4
1.3	Stichting Pro aCt.....	4
1.4	Platform VKL.....	5
1.5	Positionering VoedselKwaliteit Loonwerk.....	5
2.	WERKING VOEDSELKWALITEIT LOONWERK EN DOELGROEP	6
2.1	Doelgroep.....	6
2.2	VoedselKwaliteit Loonwerk * (één ster) en -** (twee ster)	6
2.3	Verbetercyclus	7
3.	SYSTEEMEISEN.....	8
3.1	Beleid en directieverantwoordelijkheid (**).....	9
3.2	Scope (*/**).....	9
3.3	Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (*/**).....	9
3.4	Melding en registratie calamiteiten (*/**).....	10
3.5	Documentatiebeheer en registratie (*/**)	10
4.	ANALYSE VOEDSELKWALITEITSASPECTEN.....	11
4.1	Inventarisatie voedselkwaliteitsaspecten (**).....	12
4.2	Analyse voedselkwaliteitsaspecten (**)	12
5.	EISEN VOEDSELKWALITEIT LOONWERK	13
5.1	Machinehygiëne (*/**).....	14
5.2	Onderhoud en reparatie (*/**)	14
5.3	Keuren (*/**).....	14
5.4	Smeervetten (*/**).....	15
5.5	Uitgangsmateriaal (*/**)	15
5.6	Bemesting (*/**).....	15
5.7	Voedermiddelen / toevoegingsmiddelen(*/**).....	16
5.8	Gewasbeschermingsmiddelen (*/**).....	16
5.9	Water (*/**)	17
5.10	Vermenging (*/**).....	17
5.11	Transport (*/**).....	18
5.12	Opslag (*/**)	18
6.	BEOORDELING	19
6.1	Zelfbeoordeling (*/**).....	20
6.2	Directiebeoordeling (**).....	20
	BIJLAGE A: REINIGINGSPROTOCOL.....	21
	BIJLAGE B: BEHEERSMAATREGELEN OPSLAG.....	22
	BIJLAGE C: RELEVANTE INTERNETADRESSEN.....	23
	BIJLAGE D: DEFINITIES EN AFKORTINGEN	24

1. INLEIDING

1.1 Inleiding

Sinds een aantal jaren zijn er allerlei ontwikkelingen gaande in en om de loonwerksector op het gebied van voedselkwaliteit en bedrijfshygiëne. In toenemende mate krijgt de loonwerksector te maken met eisen vanuit bedrijven in de primaire sector en (indirect) vanuit de verwerkende industrieën. Deze eisen zijn direct of indirect afgeleid van HACCP (Hazard Analyses of Critical Control Points). Vanuit het Productschap Diervoeders is GMP (Good Manufacturing / Managing Practice) actueel. Deze GMP-standaarden zijn gebaseerd op de HACCP-systematiek.

1.2 Motivatie voor voedselkwaliteit in de loonwerksector

Deze norm is tot stand gekomen nadat er – o.a. onder invloed van Europese wetgeving (General Food Law) en dalend consumentenvertrouwen- steeds meer eisen vanuit de keten opgelegd worden aan klanten van de loonwerksector. Deze eisen omvatten maatregelen om risico's die de voedselkwaliteit kunnen schaden beheersbaar te maken.

Omdat de loonwerksector als dienstverlener veel invloed uitoefent op de productieactiviteiten van de primaire sector, is het vanzelfsprekend dat ook aan deze invloeden risico's kleven die de voedselkwaliteit kunnen schaden.

CUMELA Nederland wil samen met haar leden op een adequate wijze omgaan met het toenemende belang van voedselkwaliteit. Zij heeft daarom initiatief genomen om één borgingssysteem voor de loonwerksector te ontwikkelen en te introduceren (2004). Hierbij is uitgegaan van risico's, op basis waarvan maatregelen gedefinieerd worden die toegespitst zijn op de loonwerksector. De methodiek die hieraan ten grondslag ligt volgt het HACCP-principe. Echter, binnen HACCP wordt een risico-inventarisatie individueel door een bedrijf uitgevoerd. De norm VoedselKwaliteit Loonwerk (VKL) is geformeerd met als uitgangspunt een risico- inventarisatie die op brancheniveau uitgevoerd is. De risico's zijn vertaald in maatregelen. Deze maatregelen zijn dus afgestemd op de loonwerksector en de verdere keten (primaire- en secundaire sector). Deze methodiek draagt er toe bij dat er sprake is van:

- verantwoordelijkheid nemen door de loonwerksector voor voedselkwaliteit;
- risico's en maatregelen definiëren in overleg met de keten (draagvlak);
- traceerbaarheid in geval van een calamiteit;
- voldoen aan de eisen die worden gesteld vanuit de European General Food Law;
- verbetering van de bedrijfsvoering door een borgingssysteem dat gericht is op registraties (aantoonbaarheid) en voldoen aan wet- en regelgeving.

1.3 Stichting Pro aCt

Stichting Pro aCt is de eigenaar en beheerder van deze norm. Stichting Pro aCt bewaakt de inhoud van de norm en draagt ervoor zorg dat de controle op naleving van deze norm op een juiste manier gebeurt.

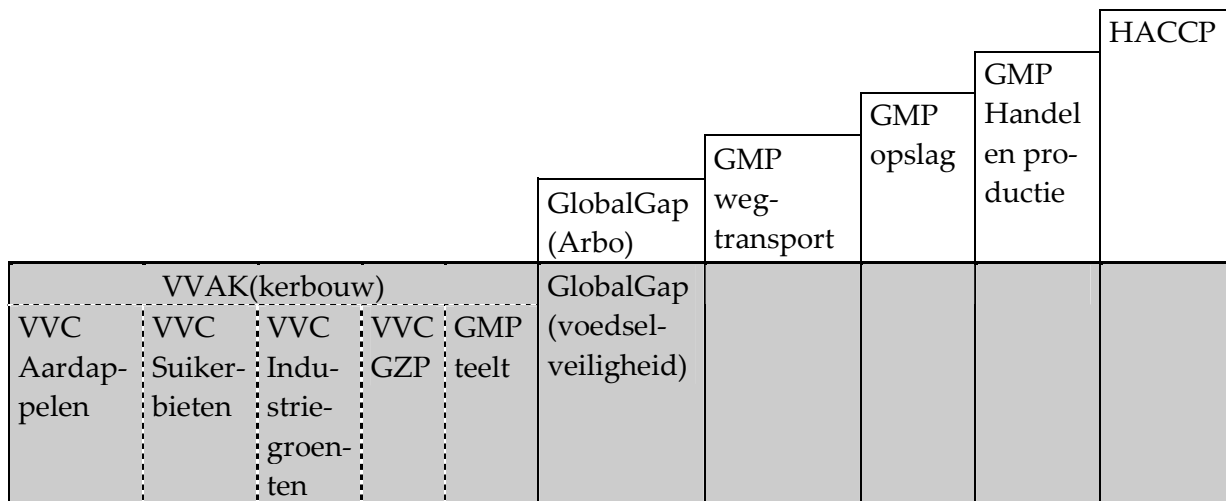
1.4 Platform VKL

Het Platform VKL adviseert stichting Pro aCt (zie 1.3 Stichting Pro aCt) over de inhoud van de norm. Het Platform VKL wordt gevormd door deskundigen die verschillende branches / organisaties vertegenwoordigen waarvoor loonbedrijven werken. Het Platform VKL bestaat uit:

- Dhr. J. Rovers - VAVI
- Dhr. P. Brooijmans - Suiker Unie
- Dhr. H.C. Hak - VIGEF
- Dhr. B. Waterink - PA
- Dhr. L. Vellenga - PDV
- Dhr. R. Montessori - NZO
- Dhr. IJ.J. Rijzebol - LTO Nederland
- Dhr. F. Kramer - Pro aCt (toehoorder)
- Dhr. W. Kusters - CUMELA Nederland
- Mevr. H. Zweverink - CUMELA Nederland

1.5 Positionering VoedselKwaliteit Loonwerk

De norm VoedselKwaliteit Loonwerk heeft als primair doel de voedselkwaliteit te waarborgen door te voorkomen dat activiteiten die loonbedrijven uitvoeren, schade kunnen toebrengen. In de primaire sector zijn tal van certificaten die ditzelfde doel nastreven. De norm VoedselKwaliteit Loonwerk verhoudt zich tot deze normen zoals wordt weergegeven in **Figuur 1. Positionering VKL.**

Figuur 1. Positionering VKL

: VoedselKwaliteit Loonwerk* (VKL*)

2. WERKING VOEDSELKwaliteit LOONWERK EN DOELGROEP

2.1 Doelgroep

De norm VoedselKwaliteit Loonwerk (VKL) is primair bedoeld voor het borgen van voedselkwaliteit (zie voor de definitie van voedselkwaliteit **BIJLAGE D: Definities en afkortingen**) bij agrarische loonbedrijven. Raadpleeg **BIJLAGE D: Definities en afkortingen** om te zien wat onder loonbedrijf wordt verstaan.

‘Een onderneming waarin de activiteiten overwegend bestaan uit het met, aan of door machines en/of werktuigen voor derden verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de feitelijke plantaardige en dierlijke productie’.

Een loonbedrijf wordt geen juridisch eigenaar van het product en werkt onder verantwoordelijkheid van een opdrachtgever. Inkoop (en levering) van hulpstoffen maakt ook deel uit van de dienstverlening (zie ook **BIJLAGE D: Definities en afkortingen**).

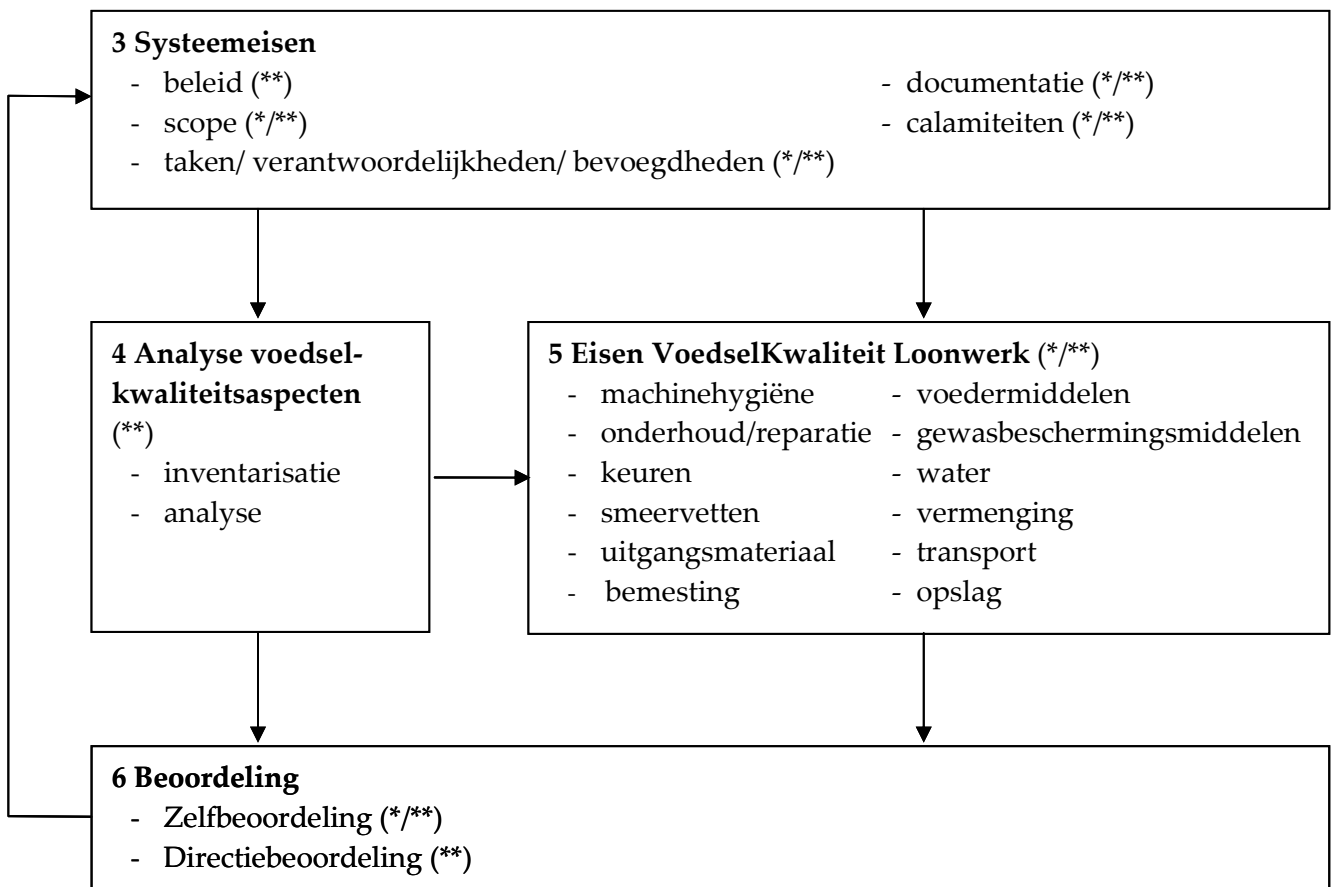
2.2 VoedselKwaliteit Loonwerk * (één ster) en -** (twee ster)

De norm VoedselKwaliteit Loonwerk is modulair opgebouwd. Er is een verdeling gemaakt tussen VoedselKwaliteit Loonwerk * en VoedselKwaliteit Loonwerk **. De één ster module is gericht op maatregelen ter beheersing van de voedselkwaliteit. De twee ster module kent een aanvulling om te komen tot continue verbetering (zie ook **2.3 Verbetercyclus**) en sluit goed aan bij bestaande verbeterssystemen zoals GMP-handel, GMP-wegtransport, HACCP/ISO 22000, ISO 9001, ISO 14001 en VCA.

Bedrijven zijn in beginsel vrij om te kiezen voor VoedselKwaliteit Loonwerk * of VoedselKwaliteit Loonwerk **. Echter, voor VoedselKwaliteit Loonwerk ** wordt in ieder geval gekozen indien zich op het bedrijf minimaal één van de volgende situaties voordoet:

- Minimaal één van de activiteiten in de gewassen welke behoren tot de scope (zie ook **3.2 Scope**) van het bedrijf vallen buiten de gangbare activiteiten van een agrarisch loonbedrijf (zie **BIJLAGE D: Definities en afkortingen**).
- Vanuit de markt waarin het bedrijf opereert zijn aanvullende bepalingen die door de maatregelen van de norm VoedselKwaliteit Loonwerk onvoldoende afgedekt worden. Hierbij kan men denken aan activiteiten in gewassen bestemd voor babyvoeding, GGO – gewassen, aanvullende bepalingen t.a.v. de verwerkingstijd in verduurzaamde producten etc.

De criteria voor de VoedselKwaliteit Loonwerk * en ** zijn weergegeven in het figuur waarmee ieder hoofdstuk in deze norm begint. Een voorbeeld hiervan is weergegeven in **Figuur 2. Werking VoedselKwaliteit Loonwerk.**

Figuur 2. Werking VoedselKwaliteit Loonwerk

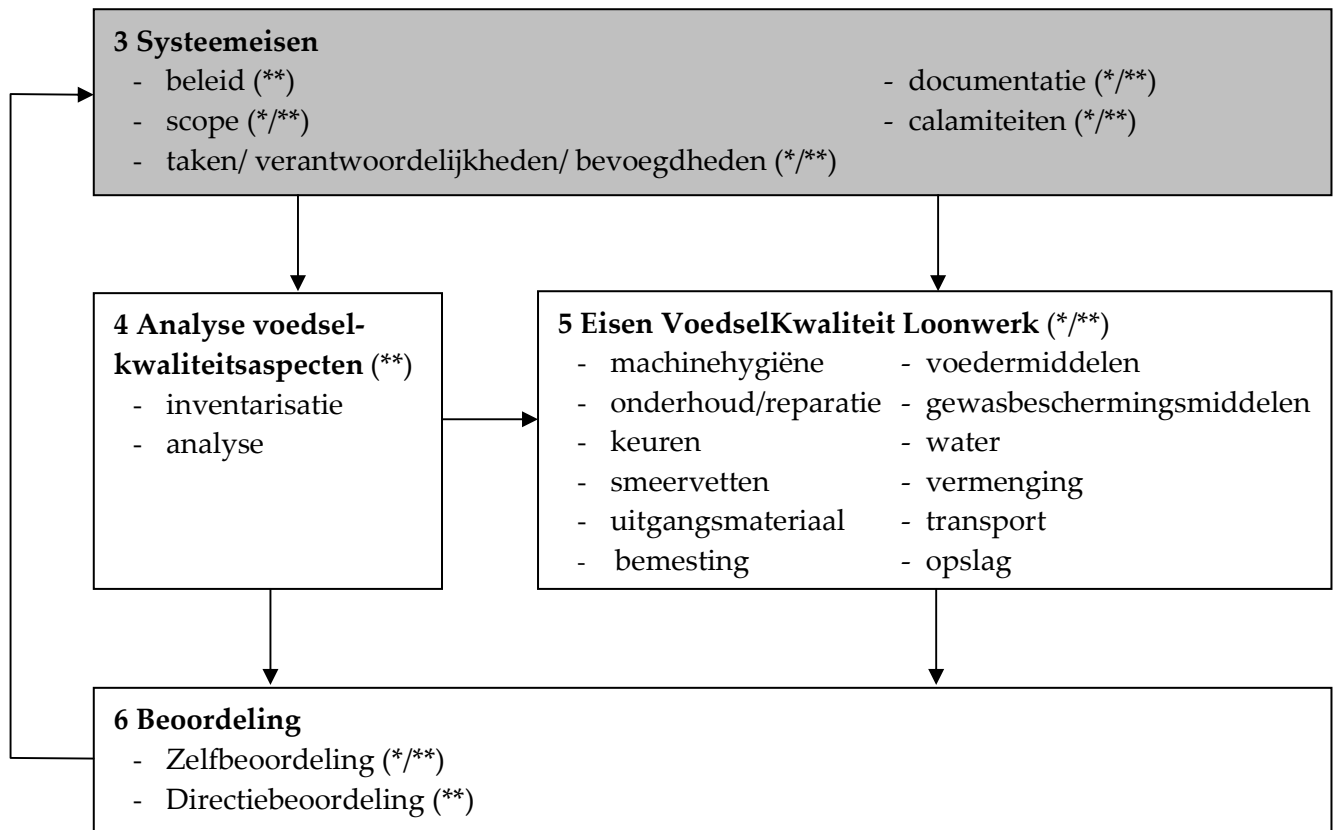
2.3 Verbetercyclus

De norm VoedselKwaliteit Loonwerk werkt volgens de zogenaamde verbetercirkel (ook wel Plan-Do-Check-Act (PDCA)-principe of DEMING-cirkel genoemd). Deze verbetercirkel is erop gericht om een continue verbetering na te streven. Hiervoor zet het bedrijf een koers uit die enerzijds gericht is op de intrinsieke druk (bijvoorbeeld voor imagovergroting) of extrinsieke druk (bijvoorbeeld opgedragen door afnemers) van de organisatie. Dit komt tot uiting in het geformuleerde beleid en de analyse van voedselkwaliteitsaspecten. Anderzijds zal het bedrijf moeten voldoen aan de sectorafspraken die tot uiting komen in de eisen in de norm VoedselKwaliteit Loonwerk.

Het bovenstaande wordt jaarlijks geëvalueerd en eventueel bijgesteld. De werking hiervan is in **figuur 2** schematisch weergegeven. De nummering in deze figuur correspondeert met de nummering van het betreffende hoofdstuk in de norm VoedselKwaliteit Loonwerk.

De werking van deze norm VoedselKwaliteit Loonwerk (of delen ervan) zal (tijdelijk) vervallen indien wet- en regelgeving daar aanleiding toe geven.

3. SYSTEEMEISEN

3.1 **Beleid en directieverantwoordelijkheid (**)**

Het bedrijf geeft in haar beleid blijk van een **PRO-ACT**ieve houding ten aanzien van voedselkwaliteit. Daarom neemt het bedrijf haar verantwoordelijkheid en draagt dit uit.

De directie ziet voedselkwaliteit als een onderdeel van haar beleid. Dit beleid wordt periodiek vastgelegd en/of bijgesteld, ondersteund en gecommuniceerd. Het bedrijf zet via doelstellingen én een daaruit voortvloeiend actieplan een koers uit die erop gericht is de voedselkwaliteit te borgen en zonodig te verbeteren. De formuleringen van doelstellingen dienen hierbij te voldoen aan de zgn. SMART-criteria (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden).

3.2 **Scope (*/**)**

In het beleid verklaart het bedrijf dat zij haar verantwoordelijkheden in de keten kent. Het bedrijf benoemt de activiteiten die zij uitvoert en bepaalt op basis hiervan de reikwijdte van het systeem. Hiervoor geldt dat minimaal die activiteiten benoemd worden die verband houden met de in **Hoofdstuk 5 Eisen VoedselKwaliteit Loonwerk** opgenomen maatregelen. Ofwel: het bedrijf mag geen maatregelen uit **Hoofdstuk 5 Eisen VoedselKwaliteit Loonwerk** negeren door de Scope in te perken. Het bedrijf benoemt de gewassen waarin zij haar activiteiten verricht. Deze gewassen mogen – indien de fysiologische kenmerken dit toelaten én be- en verwerkingsactiviteiten overeenkomstig zijn – gegroepeerd worden naar gewasgroepen.

3.3 **Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (*/**)**

Het bedrijf moet de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot het beheersen en borgen van voedselkwaliteit, veiligheid en gezondheid vaststellen en vastleggen voor alle medewerkers die betrokken zijn bij de processen die deel uitmaken van de scope (**3.2 Scope**). De medewerkers moeten instructie hebben gehad op het gebied van veiligheid en gezondheid. In een organogram wordt de hiërarchische structuur vastgelegd van de te onderscheiden functies in de gehele organisatie. Er is een actueel overzicht van alle medewerkers van het bedrijf.

Veiligheidsinformatie over stoffen die gevaarlijk zijn voor de gezondheid is beschikbaar en toegankelijk voor de medewerkers, ter borging van de juiste veiligheidsmaatregelen.

Het bedrijf kan aantonen dat derden, welke onder zijn verantwoordelijkheid agrarisch loonwerk verrichten, voldoen aan de eisen zoals beschreven in deze norm. De activiteiten van deze derden behoren toe aan de scope van het (VKL-voerende) bedrijf. Deze derden zijn in het bezit van een certificaat (VKL voor loonbedrijven en VVAK of GlobalGAP voor ~~boeren~~ telers) of het VKL-voerende bedrijf heeft zelf aantoonbaar vastgesteld dat deze derden aan de VKL-eisen voldoen.

3.4 Melding en registratie calamiteiten (*/**)

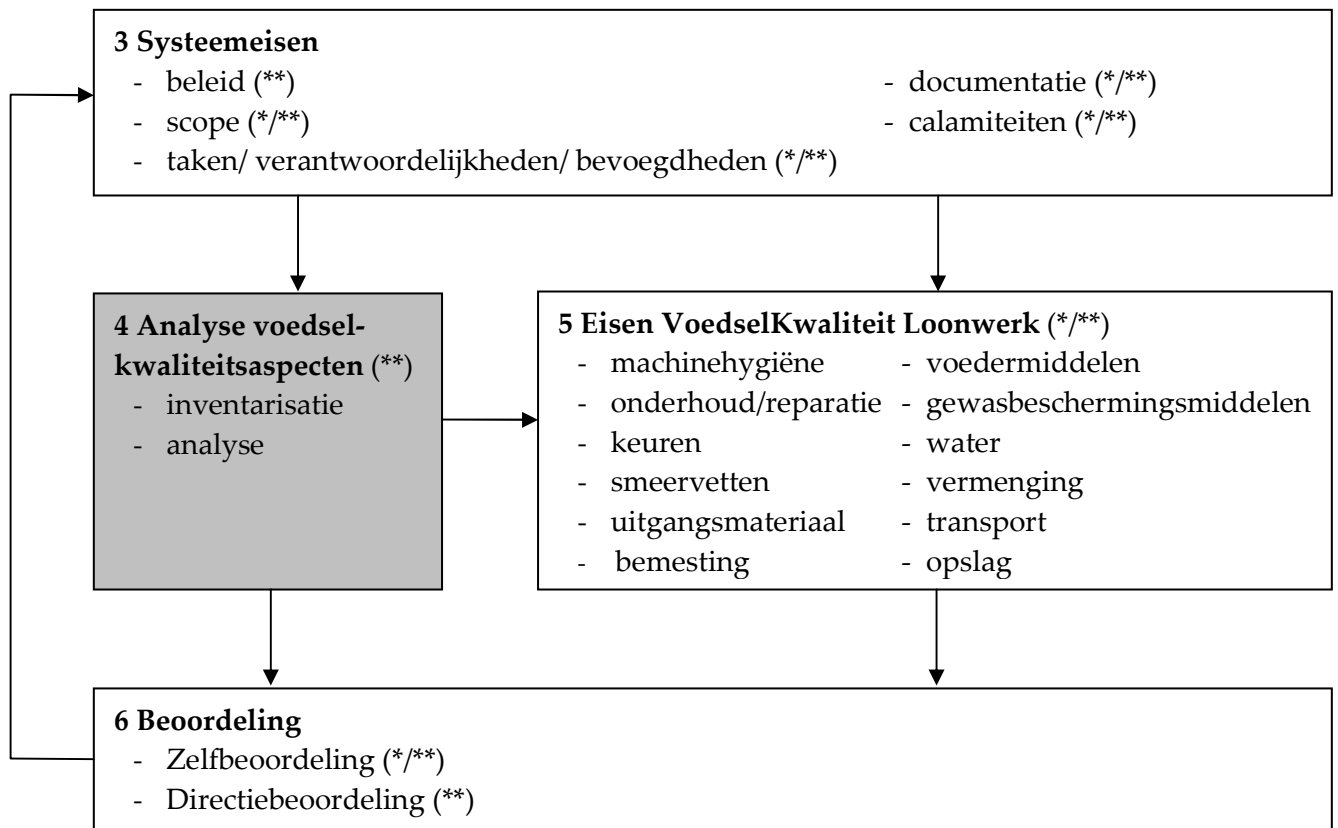
Het bedrijf beschrijft welke stappen genomen moeten worden indien zich een calamiteit voordoet waardoor de voedselkwaliteit (in de verdere keten) mogelijk niet gewaarborgd kan worden. Signalen worden beoordeeld en desgewenst worden maatregelen genomen ter voorkoming of beheersing van het gesignaleerde gevaar. De afnemer (opdrachtgever) wordt in ieder geval schriftelijk op de hoogte gesteld. Het betreft hierbij bijvoorbeeld constateringen van schimmels in het gewas, contaminaties met onkruidzaden, giftige planten (zwarte nachtschade, vlasdodde en zwarte mosterd), verontreinigingen van het perceel, slangbreuk etc. Het bedrijf dient de calamiteit, de geïnformeerde partijen én de genomen maatregelen vast te leggen.

3.5 Documentatiebeheer en registratie (*/**)

In **hoofdstuk 5 Eisen VoedselKwaliteit Loonwerk** wordt op procesniveau aangegeven welke registraties bijgehouden dienen te worden ter waarborging van het systeem. Het bedrijf dient, behalve de in hoofdstuk 5 genoemde registraties, ook de opdrachten vast te leggen (omschrijving van dienst) alsmede de opdrachtgever (naam), de datum van uitvoering en de uitvoerend medewerker(s).

De in de norm vereiste registraties moeten zijn vastgelegd en bijgehouden om te bewijzen dat de genoemde organisatie voldoet aan de eisen zoals gesteld in de actuele versie van de norm VoedselKwaliteit Loonwerk. Registraties moeten leesbaar, herkenbaar, opeisbaar en gemakkelijk terugvindbaar zijn. Registraties dienen voor een periode van tenminste 5 jaar bewaard te worden.

4. ANALYSE VOEDSELKwalITEITSASPECTEN

4.1 Inventarisatie voedselkwaliteitsaspecten (**)

Het bedrijf moet voldoen aan de eisen zoals gesteld in **hoofdstuk 5 Eisen VoedselKwaliteit Loonwerk**.

Indien uit de scope (**3.2 Scope**) en/of uit het beleid (**3.1 Beleid en directieverantwoordelijkheid**) blijkt dat bepaalde maatregelen uit **hoofdstuk 5 Eisen VoedselKwaliteit Loonwerk** onvoldoende zijn voor het garanderen van de voedselkwaliteit zal het bedrijf deze (potentiële) gevaren jaarlijks inventariseren (denk hierbij aan activiteiten als opslag, activiteiten in GGO-gewassen, drogen etc (zie ook **2.2 VoedselKwaliteit Loonwerk * (één ster) en -** (twee ster)** en **2.3 Verbetercyclus**).

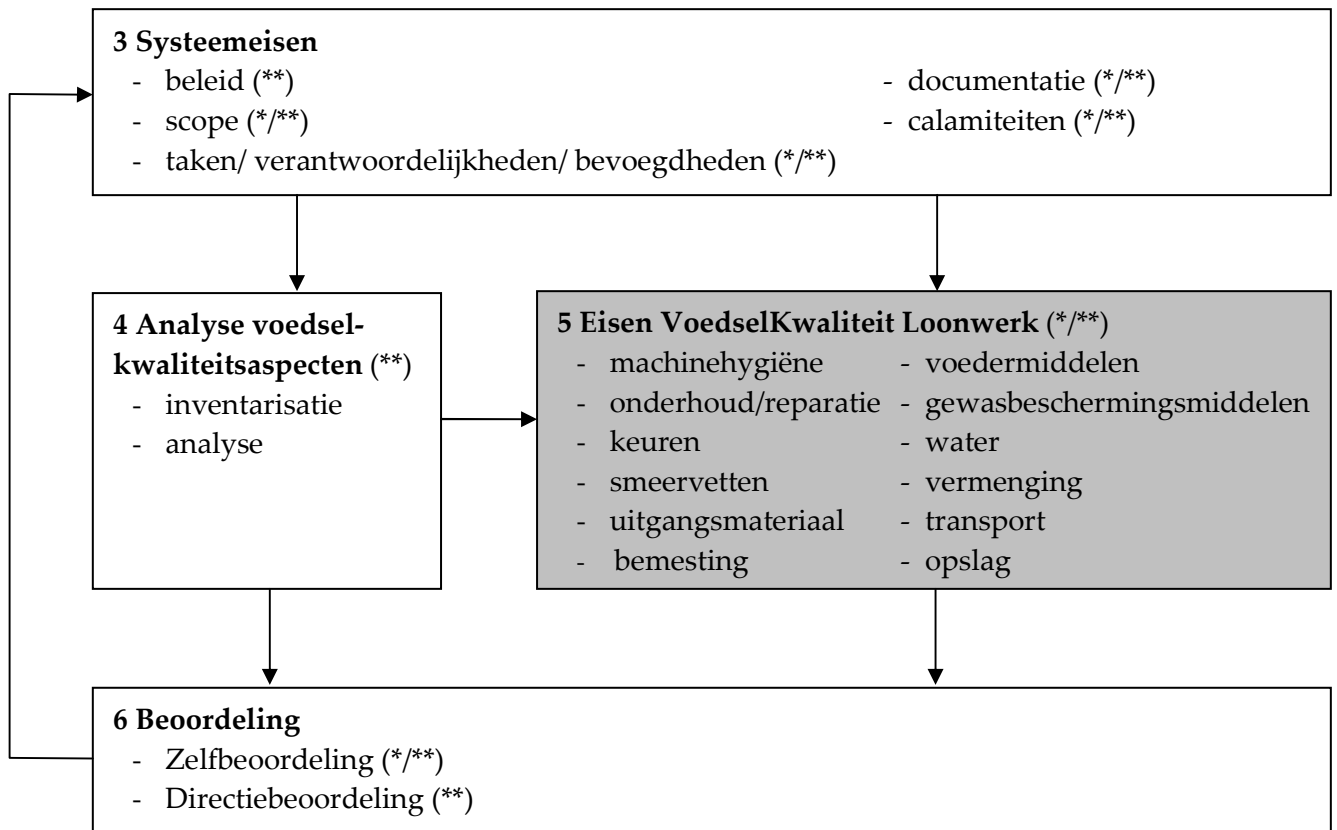
Potentiële gevaren worden vastgelegd per gewas (-groep) zoals omschreven in de scope (**3.2 Scope**). Per (potentieel) gevaar wordt vastgesteld en vastgelegd welke grenswaardes gelden. Hiervoor geldt dat minimaal voldaan wordt aan wettelijke veiligheidseisen/ normen.

4.2 Analyse voedselkwaliteitsaspecten (**)

Het bedrijf analyseert de (potentiële) gevaren die voortkomen uit **4.1 Inventarisatie voedselkwaliteitsaspecten** door de (potentiële) gevaren te wegen op het effect dat een (potentieel) gevaar heeft op de waarborging van voedselkwaliteit en de waarschijnlijkheid dat een (potentieel) gevaar zich voor doet. Uit deze weging moet duidelijk omschreven én gemotiveerd blijken of (corrigerende of beheers-) maatregelen noodzakelijk zijn.

Het bedrijf bepaalt acties om te komen tot (corrigerende of beheers-) maatregelen en omschrijft deze. Het bedrijf controleert jaarlijks of de maatregelen effect hebben gehad. Het bedrijf beoordeelt jaarlijks of de uitgevoerde analyse actueel is en stelt deze zonodig bij.

5. EISEN VOEDSELKwaliteit LOONWERK

5.1 Machinehygiëne (*/**)

Het bedrijf dient schoon materieel te gebruiken.

5.2 Onderhoud en reparatie (*/**)

Het bedrijf dient een actueel onderhoudsplan te hebben voor onderhoud van materieel en middelen ter waarborging van de gesteldheid van het materieel en middelen die gebruikt worden bij activiteiten zoals beschreven in de scope (zie **3.2 Scope**). Dit onderhoudsplan moet worden gedocumenteerd en jaarlijks worden vastgesteld. Van het verrichte onderhoud moet registratie worden bijgehouden.

Van het onderhoud moet een preventieve werking uitgaan. Er mogen alleen machines gebruikt worden die geen schade kunnen opleveren voor de voedselkwaliteit (denk hierbij o.a. aan vrij zijn van oliekkage, gebroken glas (en spiegels) en losse onderdelen). Indien een gebrek aan het materieel wordt geconstateerd wordt dit gerepareerd. Hiervan wordt een registratie bijgehouden.

5.3 Keuren (*/**)

Het bedrijf dient een geactualiseerd systeem te hebben voor het jaarlijks keuren (en eventueel kalibreren) van materieel en middelen welke betrokken zijn bij activiteiten zoals beschreven in de scope (zie **3.2 Scope**).

Buiten de jaarlijkse keuring dient het bedrijf:

- te beschikken over een geldig goedkeuringsbewijs van haar veldspuit afgegeven door een SKL-erkend keuringsstation;
- haar bemestingsapparatuur (niet zijnde organische mestverspreiders) 1x per vier jaar te kalibreren.

De keuring / kalibratie wordt uitgevoerd door een door het bedrijf aangewezen deskundig natuurlijk persoon, rechtspersoon of instelling (zie ook **BIJLAGE C: Relevante internet-adressen**).

Indien het bedrijf de kalibratie zelf uitvoert dient zij hiervoor de methodiek te beschrijven alsmede de kalibratiepunten en haar grenswaarden. Tevens wordt aangegeven wat te doen indien de kalibratie afwijkt van de gedefinieerde grenswaarden.

De goedgekeurde machine / middel dient geïdentificeerd te worden zodat het voor de gebruiker op eenvoudige wijze na te gaan is dat het aan de keuringseisen voldoet (goedgekeurd is). Er mag slechts gewerkt worden met goedgekeurd materieel en middelen.

Het bedrijf moet schriftelijke bewijsstukken kunnen overhandigen van de uitgevoerde keuringen en kalibraties. Deze bewijsstukken bevatten minimaal:

- identificatie van machine of middel
- datum van keuring/kalibratie
- keurings- en/ of kalibratie-instantie, -instelling of -persoon
- keurings- en/ of kalibratiepunten waaraan voldaan moet zijn voor goedkeuring

5.4 Smeervetten (*/**)

Voor onderdelen van materieel die in contact komen met aardappelen bestemd voor humane consumptie en industriegroenten mogen alleen voedingsveilige smeervetten (foodgrade) worden gebruikt.

5.5 Uitgangsmateriaal (*/**)

Het bedrijf dient goedgekeurd uitgangsmateriaal te kopen. Hierbij dient minimaal één certificaat per partij(nummer) bewaard te worden. Dit certificaat is afgegeven door een erkende instantie.

5.6 Bemesting (*/**)

Het bedrijf dient de bemestingsactiviteiten te registreren. Hierbij dient voldaan te worden aan wettelijke voorschriften.

Het bedrijf moet bewijsstukken kunnen overhandigen van de uitgevoerde bemestingsactiviteiten. Deze bewijsstukken bevatten:

- Indien het bedrijf dierlijke mest zelf aanlevert:
 - een afschrift van het Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen
- Indien het bedrijf zuiveringsslib of compost zelf aanlevert:
 - een afschrift van het Vervoersbewijs Zuiveringsslib en Compost
 - een analyserapport waaruit blijkt dat de geleverde zuiveringsslib of compost voldoet aan de wettelijk eisen
- Indien het bedrijf andere meststoffen (bijv. kunstmest, overige (an)organische meststoffen, kalkmeststoffen) zelf aanlevert:
 - een afschrift van de leveringsbon, met daarop vermeld:
 - * type meststof
 - * hoeveelheid geleverde mest
 - * gehalten aan fosfaat en stikstof
 - een analyserapport waaruit blijkt dat de geleverde meststof voldoet aan de wettelijke eisen (alleen indien een analyse wettelijk is vereist)

- Indien het bedrijf de dienst bemesting levert:
 - type meststof
 - hoeveelheid
 - oppervlakte
 - naam uitvoerende medewerker
 - machineaanduiding
 - perceels- of locatieaanduiding

De bemestingsactiviteiten c.q. bemestingsadviezen worden, voor zover het gaat om het bepalen van hoeveelheid en type meststoffen, uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van een aantoonbaar deskundig persoon.

5.7 Voedermiddelen / toevoegingsmiddelen(*/**)

Het bedrijf koopt alleen voedermiddelen in die voldoen aan de relevante wet- en regelgeving. Dit wordt aantoonbaar door het voedermiddel in te kopen bij een GMP-erkende leverancier (zie **BIJLAGE D: Definities en afkortingen**). Het bedrijf is er verantwoordelijk voor dat de voedermiddelen bij de toepassing voldoen aan relevante wet- en regelgeving en aan de productnormen. Deze productnormen (wettelijk en GMP+) zijn te vinden op http://www.pdv.nl/lmbinaries/bijlage_01-nl.pdf.

Indien men gebruik maakt van inkuiltoevoegingsmiddelen, dan dienen deze te voldoen aan EU-Verordening 1831/2003.

Zie groep 1K van de lijst van toegelaten toevoegingsmiddelen te raadplegen via <http://europa.eu.int/comm/food/food/animalnutrition/feedadditives/registeradditives>.

5.8 Gewasbeschermingsmiddelen (*/**)

Het bedrijf mag alleen die gewasbeschermingsmiddelen inkopen (en toepassen) die wettelijk toegelaten zijn in de betreffende EU-lidstaat waar het middel wordt toegepast.

Het bedrijf leeft bij de toepassing de wettelijke gebruiksvoorschriften en gebruikersadvies (WG/GA) na. Het bedrijf dient zich bewust te zijn van eventuele druppeldrift naar naastgelegen percelen. Daarom dient het bedrijf binnen 14 meter vanaf de insteek van het talud van oppervlaktewater, een driftarm systeem te gebruiken.

Het bedrijf voorkomt het ontstaan van overschot spuitvloeistof. Mocht desalniettemin toch een overschot ontstaan, dan wordt deze afgevoerd in de hierna genoemde gewenste volgorde:

- het overschot wordt verspoten in de laatste spuitgang
- het overschot wordt (verdund) verspoten over het gewas
- het overschot wordt afgevoerd volgens relevante wet- en regelgeving (Wet milieubeheer (WM) en Wet Verontreiniging Oppervlaktewater (WVO)).

Het bedrijf dient bewijsstukken te kunnen overhandigen waaruit blijkt dat de persoon die een aangewezen bevoegdheid heeft voor de verhandeling en/of toepassing over een geldig Bewijs van Vakbekwaamheid beschikt (zie **3.3 Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden**).

Het bedrijf dient een sluitende voorraadadministratie bij te houden. De gewasbeschermingsmiddelen worden in hun originele verpakking bewaard in een daarvoor bestemde, afgesloten kast/ruimte. Het bedrijf leeft de daarvoor geldende PGS-15 publicatie (> 400 kg) óf de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden (\leq 400 kg) na.

Het bedrijf kan schriftelijke bewijsstukken overhandigen waaruit blijkt dat het bedrijf op een juiste wijze de voorschriften naleeft. De bewijsstukken omvatten het volgende:

- Inkoop:
 - hoeveelheid in duidelijk omschreven eenheidsaanduiding
 - toelatingsnummer
- Toepassing:
 - uitvoerende medewerker (bewijs van vakbekwaamheid)
 - datum toepassing
 - gebruikt middel (incl. toelatingsnummer) + eenheidsaanduiding (kg, liter etc.)
 - reden van toepassing
 - hoeveelheid gebruikte middelen (in duidelijk omschreven eenheidsaanduiding)
 - soort water (zie ook **5.9 Water (*/**)**)
 - oppervlakte
 - perceels- of locatieaanduiding
 - machineaanduiding
- Deskundigheid:
 - actueel en geldig Bewijs van Vakbekwaamheid (of een kopie daarvan)

5.9 Water (*/**)

Oppervlaktewater dat wordt gebruikt voor gewasverzorging dient schoon te zijn. Het bedrijf dient bij twijfel over de geschiktheid van oppervlaktewater informatie in te winnen bij hiervoor erkende autoriteiten (waterschap of PD (plantenziektkundige dienst)).

Het bedrijf dient zicht bewust te zijn dat een riooloverstort bij een (bovengemiddelde) regenbui het oppervlaktewater ernstig kan vervuilen. Bron-, leiding- en regenwater wordt verondersteld schoon te zijn.

5.10 Vermenging (*/**)

Het bedrijf dient tijdens het proces te voorkomen dat er productvreemde materialen zoals glas, stenen, en machineonderdelen vermengd worden met het product. Hieronder valt ook onbedoelde vermenging van verschillende producten.

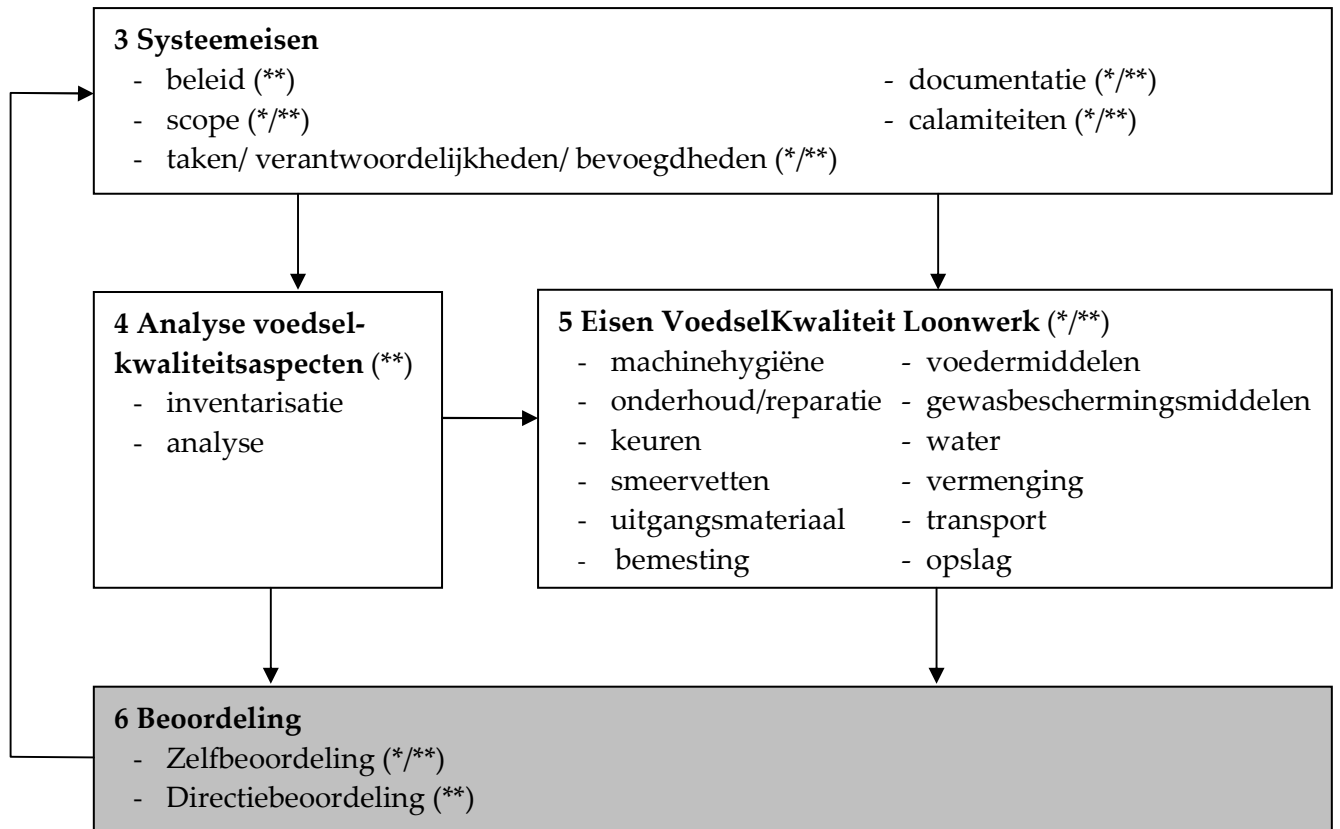
5.11 Transport (*/**)

Het bedrijf dient het transportmiddel tussen een oude- en nieuwe lading te reinigen conform **BIJLAGE A: Reinigingsprotocol**. Deze reiniging dient vastgelegd te worden. De lading dient, in geval de omstandigheden en/of het product dit vereisen, afgedekt te worden.

5.12 Opslag (*/**)

De bedrijfsinrichting voor de tussenopslag van (diervoeder)producten dient te voldoen aan **BIJLAGE B: Beheersmaatregelen opslag**, zodat kwaliteitsverlies, kruisbesmetting en/of (gevaarlijke) verontreiniging voorkomen wordt.

6. BEOORDELING

6.1 Zelfbeoordeling (*/**)

De directie dient jaarlijks een zelfbeoordeling uit te voeren, om te toetsen of het bedrijf voldoet aan de eisen zoals vermeld in de VKL-norm. Daarbij moeten alle onderdelen van de scope (**3.2 Scope**) en alle controlepunten van de Zelfbeoordelingslijst VKL aan de orde komen. De zelfbeoordelingslijst hoeft niet een exacte kopie van de zelfbeoordelingslijst VKL te zijn, mits aantoonbaar is dat alle controlepunten zijn beoordeeld.

Indien blijkt dat men aan bepaalde eisen niet voldoet moet aangegeven worden welke actie nodig is en wanneer de uitvoering daarvan heeft plaatsgevonden.

6.2 Directiebeoordeling (**)

De directie dient jaarlijks het door haar vastgestelde beleid én de daaruit voortkomende doelstellingen (met bijbehorende acties) alsmede de analyse van voedselkwaliteitsaspecten (**4.2 Analyse voedselkwaliteitsaspecten**) te beoordelen op doeltreffendheid en geschiktheid. Hiervoor dient het bedrijf de noodzakelijke informatie te verzamelen en te beoordelen. Deze beoordeling stelt de directie in staat het beleid bij te sturen om continuïteit van voedselkwaliteit te waarborgen.

De eerste beoordeling wordt binnen één jaar na het opstellen van beleid en de daaruit voortkomende doelstellingen uitgevoerd.

De beoordeling wordt schriftelijk vastgelegd en geaccordeerd door de directie.

BIJLAGE A: REINIGINGSPROTOCOL

Dit reinigingsprotocol is gebaseerd op de GMP-standaard teelt voedermiddelen (GMP B6; 14-2-2007).

Na vervoer van:

Code	Product:	Reinigingsmaatregel
I.	Diervoeder(grondstoffen) en gewassen zoals beschreven in 3.2 Scope:	vegen
II.	Grond/ stenen	reinigen met water (hoge druk)
III.	Kunstmest	reinigen met water
IV.	Droge stapelbare mest	reiniging met water + desinfectie
V.	Natte mest, drijfmest	reiniging, desinfectie en vrijgave na externe inspectie door een ISO 17020 geaccrediteerde inspectie-instelling
VI.	Verpakte producten	vegen

Aanvullende bepalingen:

- De laadruimte en technische hulpwerktuigen van de gebruikte transportmiddelen dienen schoon te zijn (vrij van resten en geur van voorgaande ladingen, vrij van resten van reinigings- en/of desinfectiemiddelen en droog)
- In het geval het bedrijf activiteiten uitvoert in, door quarantaineziekte(n) getroffen percelen/producten, moet het advies opgevolgd worden van de handhavende instanties.

BIJLAGE B: BEHEERSMAATREGELEN OPSLAG

Deze beheersmaatregelen opslag zijn gebaseerd op de GMP-standaard teelt voedermiddelen (GMP B6; 14-2-2007).

Algemeen:

- a. Opslag dient plaats te vinden in schone en droge ruimten (jaarrond schone bewaarplaats)
- b. Bewaarplaats dient in goede staat van onderhoud te zijn (dak, wanden etc.)
- c. Geen gebruik van kapotte houten kisten, kapotte planken van keerwanden vervangen
- d. Bewaarplaats dient duidelijk afgescheiden te zijn van machineberging en werkplaats
- e. Bij lampen boven opgeslagen product geldt aanwezigheid beschermplaat, breukvrije lampen of plastic folie
- f. Gebruik breukvrije thermometer zonder kwik.

GGO:

- g. Geen gebruik van bewaarplaatsen of kisten waarin het teeltjaar GGO producten in opgeslagen hebben gelegen, tenzij zeer grondig gereinigd.

Broei:

- h. Optimale klimaatbeheersing nastreven
- i. Product voldoende conditioneren (temperatuur, vocht, beluchting)
- j. Condens en schimmelvorming (i.v.m. mogelijke vorming van mycotoxinen) voorkomen, let op kwaliteit product
- k. Goed onderhouden koelapparatuur voorzien van STEK rapport, uitsluiten met afdekplaat boven het product.

Afval en giftige materialen

- l. Afval en giftige materialen (o.a. gewasbeschermingsmiddelen, reinigingsmiddelen, ongediertebestrijdingsmiddelen, meststoffen etc.) gescheiden van het product opslaan
- m. Het klaarmaken van deze giftige materialen niet in de buurt van het geogste product.

BIJLAGE C: RELEVANTE INTERNETADRESSEN¹

Databank Voedermiddelen:

www.pdv.nl/kwaliteit

Gewasbescherming:

www.gewasbescherming.nl

GMP (Productschap Diervoeder):

www.pdv.nl

Kalibratie bemestingsapparatuur:

www.dsm.com/en_US/html/agro/DAGAdresses.htm

Keuringen:

www.euronorm.net/content/template2.php?itemID=1103

Loonbedrijven:

www.cumela.nl

Plantenpaspoort:

www.nak.nl/algemeen/brochure.htm

Productschap Akkerbouw:

www.productschapakkerbouw.nl/teelt/veiligheid-hygiene

SKL- erkende keuringsstations:

www.gewasbescherming.nl/main_sector_themas_emissie_skl_veldspuit.html

Suikerunie:

www.suikerunie.nl

Toegelaten gewasbeschermingsmiddelen:

www.ctb-wageningen.nl

Toegelaten toevoegingsmiddelen volgens EU-verordening 1831/2003:

<http://europa.eu.int/comm/food/food/animalnutrition/feedadditives/registeradditives>

Vereniging van Aardappel Verwerkende Industrieën (VAVI):

www.vavi.nl

Vereniging van de Nederlandse Groenten- en Fruitverwerkende Industrie (VIGEF):

www.vigef.nl

¹ Stichting Pro aCt neemt geen verantwoording voor een eventuele onjuiste URL en/of verlopen internetpagina

BIJLAGE D: DEFINITIES EN AFKORTINGEN

Agrarisch loonbedrijf	Een loonbedrijf (zie definitie 'Loonbedrijf') waarvan de normale activiteiten bestaan uit grondbewerking, bemesting, zaaien/ planten/ potten, gewasverzorging (incl. gewasbescherming), oogsten en transport
Bedrijf	In de norm VoedselKwaliteit Loonwerk is de term 'bedrijf' synoniem met het loonbedrijf of de onderneming die de norm implementeert
GGO	Organismen waarvan het genetisch materiaal is veranderd op een wijze die van nature niet mogelijk is door voortplanting of recombinatie en die het vermogen bezitten dat genetisch materiaal te vermenigvuldigen of over te dragen (Besluit GGO, art.I)
GMO	De Engelse term voor GGO (zie GGO)
Gewas	Planten of delen van planten (bijvoorbeeld vruchten of zaden) die direct of indirect in de humane voedselketen of in de diervoederketen terecht (kunnen) komen.
HACCP	Hazards Analysis of Critical Control Points Dit is een systematiek voor het inventariseren en beoordelen van mogelijke gevaren (hazards).
Hulpstoffen	Producten die gebruikt worden bij het uitvoeren van het loonwerk, o.a. uitgangsmateriaal (zaaizaad, pootgoed), kuiltoevoegmiddelen (bijv. melasse) bij het inkuilen, gewasbeschermingsmiddelen, plastic
Materieel	Alle machines en middelen die tijdens de uitvoerende werkzaamheden direct of indirect in contact komen met het gewas.
Loonbedrijf	Een onderneming waarin de activiteiten overwegend bestaan uit het met, aan of door machines en/of werktuigen voor derden verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de feitelijke plantaardige en dierlijke productie. Een loonbedrijf wordt <u>geen</u> juridisch eigenaar van het product en <u>werkt onder verantwoordelijkheid van</u> een opdrachtgever. Een onderdeel van de dienstverlening is ook de aankoop (en levering) van hulpstoffen.
NZO	Nederlandse Zuivelorganisatie

Opslag	Van de activiteit opslag is sprake indien de ondernemer (diervoeder)producten tijdelijk in tussenopslag neemt, in opdracht van de teler, direct aansluitend op de oogst en als onderdeel van de loonwerkopdracht "oogsten inclusief tussentijdse opslag en transport naar afnemer".
PA	Productschap Akkerbouw
PDV	Productschap Diervoeders
Transport	Van de activiteit transport is sprake indien de ondernemer opdracht neemt tot het transport van producten die in de voedselketen terecht (kunnen) komen. Dit is het geval als het in opdracht van derden gebeurt of bij transport van eigen verhandelde producten. Het vervoeren van een geogst product naar de (tussen) opslag direct aansluitend op de oogst valt niet onder deze definitie, maar is onderdeel van de oogstactiviteit.
Transportmiddelen	Middelen die ingezet worden voor transportactiviteiten. M.n. dat deel dat in aanraking (kan) kom(t)(en) met het product
VAVI	Vereniging van Aardappel Verwerkende Industrieën
VIGEF	Vereniging van de Nederlandse Groenten- en Fruitverwerkende Industrie
VKL	VoedselKwaliteit Loonwerk De norm VKL is bedoeld om de voedselkwaliteit bij agrarische loonbedrijven te borgen. VKL vervangt geen normen die bedoeld zijn voor activiteiten in voedermiddelen zoals handelen, transporteren en drogen. Hiervoor geldt het vigerende GMP-certificatieschema (zie www.pdv.nl).
Voedermiddelen	Producten van plantaardige of dierlijke oorsprong in natuurlijke staat, vers of verduurzaamd, de afgeleide producten van de industriële verwerking ervan, alsmede organische of anorganische stoffen, met of zonder toevoegmiddelen, bestemd om te worden gebruikt voor vervoeding, hetzij als zodanig, hetzij na bewerking, voor de bereiding van mengvoeders of als dragers bij voormengsels; (bron: Kaderwet diervoeders). Het betreft hier die middelen waarvoor een risicoanalyse is uitgevoerd én opgenomen is in de Databank Voedermiddelen (www.pdv.nl/kwaliteit).

Voedselkwaliteit	Structurele aandacht voor voedermiddelen en voedingsmiddelen zodanig dat hiermee voldaan wordt aan de eisen rondom voedselveiligheid en voederveiligheid alsmede de eisen die gesteld worden om het product geschikt te maken voor verdere bewerking en/of consumptie.
WG/GA	Wettelijke Gebruikersvoorschriften en Gebruikers Advies (gewasbeschermingsmiddelen)